

SPOROČILO ZA JAVNOST

Embargo na objavo: nedelja, 12. 6. 2022 do podelitve nagrad na sklepni slovesnosti (začetek ob 20.00)

Poročilo žirije

Na 57. Festivalu Borštnikovo srečanje smo si ogledali razširjen nabor uprizoritev, ki so v slovenskih gledališčih doživele premiero v podaljšanem časovnem obdobju leta in pol. Kljub vidnejšemu odstopanju od preteklih let to ni povzročilo večje količine izvrstnih gledaliških dogodkov, zato bi lahko bila selekcija manjša v prid kakovosti uprizoritev. V kar šestnajstih tekmovalnih uprizoritvah smo iskali slogovno, izvedbeno, dramaturško, gledališko dovršenost, kar ni bila lahka naloga. Zaradi obsežnega programa je bil izziv zožiti nabor izjemnih dosežkov. Zato letos, izjemoma, podeljujemo dve dodatni nagradi za igro, kar smo uskladili tudi z vodstvom festivala.

Največje bogastvo namreč prepoznavamo pri igralskem potencialu. Na festivalu je nastopilo ogromno izrednih igralk in igralcev, ki nedvomno lahko dosežejo vrhunske umetniške stvaritve. Zagotovo je najmočnejši adut slovenskega gledališča ustvarjalna moč igralca, ki je bogata, raznolika in inspirativna. Vsak uprizoritveni izziv tako ima možnost, da je produkcija izvedena na visoki ravni in z zahtevnim konceptom. Vse, kar si režiserke, režiserji, dramaturginje in dramaturgi zamislijo, je z rahločutnim vodenjem s takimi igralci mogoče.

Ne primanjkuje niti različnosti samosvojih režijsko-dramaturških rokopisov. Vendar obstaja nevarnost, da se samosvojost velikokrat prelevi v samozadostnost in samovšečnost. V nekaterih produkcijah smo opazili gostoto scenskih atrakcij na račun izdelanosti likov, jasnosti zgodb in dorečenosti dramaturških konceptov. Preobložena odrska realizacija mestoma postane sama sebi namenjena. Spet drugje opažamo manko odrske fantazije, ki se kaže na primer v prepogosti rabi mikrofонов, multimedijskih izrazov in igre na rampi brez konceptualne utemeljenosti. Opažamo tudi precej skrajnosti: od plakativnih, kvaziklasičnih uprizoritev, ki ostajajo na površju, do izrazito avtorskih pristopov snovalnega gledališča zaradi snovalnosti same. Dobro je, da se razvijajo individualni režiserski rokopisi, a ne na račun dobro izdelane, koherentne uprizoritve.

Vsi elementi produkcijskega ustroja so zelo kakovostni, tehnična izvedba uprizoritev je na izredno visoki ravni navkljub dostikrat nemogočim pogojem, kar omogoča tudi

izstopajočo izvedbo scenografije, svetlobe in zvočne podobe. Omogočeno je torej nastajanje velikih in pomembnih predstav. Uprizoritve letošnjega programa so nastajale v težavnih razmerah, s prekinitvami in nenehnimi spremembami, a je njihova estetsko-izrazna moč neskalsjena, celo več, igralski dosežki dajejo vedeti, da so jim te razmere dale nov zagon.

Za nami so zahtevni časi, vendar so naša gledališča preživela stresni test in pokazala, da smo kot gledališki sistem zelo odporni. Tudi publika ni izgubila interesa in izkazuje veliko naklonjenost zahtevnim uprizoritvam. Festivalna publika je bila namreč hvaležna za vse, kar je korespondiralo z njo, se empatično odzivala in izkazala željo ne samo po dobrih zgodbah, ampak tudi po dorečenih konceptih in poetikah.

Ne dvomimo, da ima slovensko gledališče vse pogoje za vrhunske dosežke, na festivalu smo bili priča pestrosti v izvedbah, dosežkih in poetikah. Uprizoritve spregovorijo o pomembnih stvareh, povejo misel, stališče, ulovijo duh časa in mu dajo diagnozo, kar je bistvena dramaturška komponenta vsakega gledališkega dogodka. Gledališče je prazen prostor, ki čaka, da ga napolnimo s smislom.

Strokovna žirija:

Žanina Mirčevska (predsednica), Rok Andres, Primož Ekart, Giacomo Pedini, Igor Ružič

V Mariboru, 12. junija 2022

Velika Borštnikova nagrada za najboljšo predstavo

Škofjeloški pasijon v režiji Jerneja Lorencija v koprodukciji Prešernovega gledališča Kranj in Mestnega gledališča Ptuj

Silovitost uprizoritve *Škofjeloškega pasijona* je v navznoter obrnjeni spektakelskosti, ki najstarejše ohranjeno slovensko dramsko besedilo iz množične, procesijske forme reducira na kolektiv šestih igralcev. Obdani z esenco protobaročne atmosfere se izvajalci in gledalci povežejo v mučno trpeči pripovedi, ki ni več pasijon enega človeka, marveč vseh. Izrazito avtorska reinterpretacija klasike v odrski pripovedi celostno združuje vse uprizoritvene elemente, od katerih najbolj izstopata homogen igralski kolektiv in atmosfera, ki jo ustvarja vizualno-glasbeni del avtorske ekipe. Intenzivnost in sporočilnost uprizoritve sta v njeni komornosti, neposrednosti ter kritičnosti do preteklosti in sedanjosti.

Odločitev je bila sprejeta z večino glasov.

Borštnikova nagrada za režijo

Sebastijan Horvat za režijo uprizoritve *Cement* v produkciji Slovenskega narodnega gledališča Drama Ljubljana

Sebastijan Horvat v predstavi spretno orkestrira vse elemente spektakla. Posebej opazna sta njegovo režisersko delo z igralci in grajenje znakovnega sistema, vodila skozi labirint, ki ne poskuša biti všečen, plakativen ali atraktiven. Nasprotno, vstopimo v magično srhljiv onstranski svet. V Horvatovem delu prepoznamo dozorelo, suvereno in samosvojo poetiko, ki ponuja originalnost, angažiranost in dovršenost.

Odločitev je bila sprejeta soglasno.

Borštnikove nagrade za igro

Nina Valič za vlogi Savde in Nazire v uprizoritvi *Požigi* v produkciji Slovenskega narodnega gledališča Drama Ljubljana

Nina Valič v predstavi *Požigi* ustvari in živi odrsko življenje dveh likov, dveh žensk v različnih situacijah in v različnih življenjskih obdobjih, dveh žensk, ki pripadata različnim časom. Prostor, ki je v besedilu odmerjen tema likoma, mogoče ni največji, zato pa

igralska moč, s katero v hipu presune Nina Valič, natančno oblikovana silovitost njene igralske izraznosti, artikulirano pretkane z osebnim stališčem do sveta in položaja žensk v njem, omogoči, da z igralkinim glasom in skozi igralkino imaginacijo spregovorijo vse resnične ženske in matere, ki so skozi zgodovino patriarhata občutile jezo, upor in potrebo po spremembi sveta.

Odločitev je bila sprejeta soglasno.

Jana Zupančič za vlogo Barbare Fordham v uprizoritvi *Avgust v okrožju Osage* v produkciji Mestnega gledališča ljubljanskega

Jana Zupančič je ustvarila popoln dramski karakter, celovit in dovršen, v vsakem aspektu in trenutku prepričljiv. Skozi igro odstira kompleksne psihološke plasti lika in hkrati odmerja emotivna stanja s pravo mero v gestikulaciji, gibu, govoru in v celotni odrski prezenci. V igri je tudi dosledna žanru in stilu. Njen lik znotraj velike družinske drame ustvari zaokroženo dramo, ki vsebuje bistvo o soočenju s samim sabo kot nujni prelomnici v življenju slehernika.

Odločitev je bila sprejeta soglasno.

Nataša Barbara Gračner za vlogo Daše Čumalove v uprizoritvi *Cemet* v produkciji Slovenskega narodnega gledališča Drama Ljubljana in za vlogo v uprizoritvi *Vsi ptice* v koprodukciji Mini teatra, Mestnega gledališča Ptuj in Festivala Ljubljana

Vlogi v uprizoritvah *Cement* in *Vsi ptice*, v dveh različnih režijsko-dramaturških gradnjah, Nataša Barbara Gračner oblikuje koherentno in z osebno angažiranostjo do obeh likov. Občutljiv pristop opazujemo v dveh povsem nasprotnih kontekstih. V uprizoritvi *Cement* odlično izkoristi, napolni minevanje časa in dihanje situacije ter razširi in osmisli trenutek, ko je potrebno. V uprizoritvi *Vsi ptice* pa z ironijo prelamlja tragičnost zgodbe, kjer to terjata dramaturgija. Gračner izkaže izjemno pestrost registrov in stilov, obenem pa potrdi svojo značilno igralsko prezenco.

Odločitev je bila sprejeta z večino glasov.

Marko Mandić za vlogi Gleba Čumalova v uprizoritvi *Cement* in Nihada v uprizoritvi *Požigi* v produkciji Slovenskega narodnega gledališča Drama Ljubljana

»Moje oči niso moje oči in moj obraz ni moj obraz, ker igralec sem!« trdi slavni protagonist v romanu Klause Manna in Marko Mandić se z njim nesporno strinja. Razpon stanj, ki jih sam iznajde, akcije, ki se jih sam domisli in jih izvede, ga določajo kot igralca, ki se je zmožen spoprijeti z najzahtevnejšimi vlogami. Med takimi sta tudi

tragični krvnik v *Požigih* in revolucionar, ki ga prava revolucija še čaka, v *Cementu*. Kompleksne, slojevite, boleče in zahtevne, prav po okusu manifestnega igralskega *Mefista*.

Odločitev je bila sprejeta z večino glasov.

Vladimir Vlaškalić za vlogo Jeranka v uprizoritvi *To noč sem jo videl* v koprodukciji Drame Slovenskega narodnega gledališča Maribor, Burgtheatra Dunaj, Jugoslovenskega dramskega pozorišta Beograd in Cankarjevega doma Ljubljana

Kot drugo sidro simetrično postavljene uprizoritve vstopi Vladimir Vlaškalić v lik Jeranka z intenzivno telesno transformacijo, eruptivnimi igralskimi sredstvi, ki prehajajo od drgeta do totalne pretresenosti. Čustvena stanja, ki jih učinkovito preigrava, so imanenten del nenehne krivde, tragike, soočenj in groze posameznikove osebne zgodovine, ko mora opraviti obračun s seboj. Njegov lik odseva tragičnost slehernika v neobčutljivem mehanizmu zgodovine in tako utelesi imaginarij celotne uprizoritve.

Odločitev je bila sprejeta soglasno.

Marjuta Slamič za vlogo Bogdane v uprizoritvi *jerebika, štrudelj, ples pa še kaj* v koprodukciji Slovenskega mladinskega gledališča in Slovenskega narodnega gledališča Nova Gorica

Lik Bogdane v interpretaciji Marjute Slamič je del homogenega in kolektivnega telesa, ki z igrivostjo uspešno uprizori besedilo *jerebika, štrudelj, ples pa še kaj*. Skupni ritem predstave določajo eruptivne dinamike posameznih igralskih dosežkov, izmed katerih je najvidnejša linija Bogdane, ki kot ostale diha s celim kolektivom in postaja križišče različnih silnic uprizoritve. To nalogo Slamič izvede s fluidno prezenco, ki niha med komentiranjem in doživljanjem, ter ustvari lik, vedno mesén in poln življenja.

Odločitev je bila sprejeta soglasno.

Borštnikova nagrada za mlado igralko

Lina Akif za vloge v uprizoritvah *Vročina* v v koprodukciji Slovenskega mladinskega gledališča, steirischer herbst '21 in *Maske, Črna koža, bele maske* v koprodukciji Anton Podbevšek Teatra in Plesnega teatra Ljubljana ter *Vsi ptice* v koprodukciji Mini teatra, Mestnega gledališča Ptuj in Festivala Ljubljana

Lina Akif prikaže razpon svojega igralskega angažmaja in aparata v različnih uprizoritvah letošnje selekcije. Od postdramskega didaktičnega aktivizma preko avtoreferenčnega pristopa v žanrski konvenciji do naturalistične igre v dramski formi mlada igralka suvereno dokazuje obvladovanje raznolikih aspektov igralske umetnosti. *Odločitev je bila sprejeta z večino glasov.*

Borštnikova nagrada za scenografijo

Igor Vasiljev v uprizoritvi *Cement* v produkciji Slovenskega narodnega gledališča Drama Ljubljana

Na videz običajen meščanski interier se kmalu razodene kot večpomenski in večstranski prostor. Natančno delo Vasiljeva izkoristi globino odra in jasno razmeji proscenij od dveh prostorov na koncu. Zidani okvirji, vdolbine, pogledi proti kopalnici in drugim prostorom gledalcu ne dovoljujejo, da bi imel nadzor na celotnim prostorom, kar ustvarja atmosfero terorja, občutek vohunjenja, nadzora, ki preveva vso uprizoritev. Izbor dekorja na stenah, očitno revnega in oguljenega, pa tudi ščurki in projekcija nasploh odločilno določajo atmosfero uprizoritve.

Odločitev je bila sprejeta soglasno.

Borštnikova nagrada za glasbo

Branko Rožman v uprizoritvi *Škofjeloški pasijon* v koprodukciji Prešernovega gledališča Kranj in Mestnega gledališča Ptuj

Izvirna glasba in oblikovanje zvoka v uprizoritvi *Škofjeloški pasijon* jasno ustvarjata atmosfero in ritem uprizoritve. V tesni povezanosti z dramaturgijo in igro je glasba Branka Rožmana predstavi dodala kupolasto zvočnost, ki razširja in zožuje prostor emocije in besede. Mestoma jo ustvarja zadržano, komaj opazno, spet drugič stopa v ospredje kot temeljni punctus. Atmosferičnost glasbe in zvokov je sedmi igralec v kolektivu.

Odločitev je bila sprejeta soglasno.

Borštnikova nagrada za oblikovanje svetlobe

Aleksandar Čavlek v uprizoritvi *Cement* v produkciji Slovenskega narodnega gledališča Drama Ljubljana

Transponiranje surove revolucionarne stvarnosti znotraj nedvomne buržoazne nasprotnosti v predstavi *Cement* ne bi imelo tako močnega potujitvenega učinka brez vrhunskega oblikovanja svetlobe Aleksandra Čavleka. Svetloba skupaj s projekcijo je hkrati neživa in odrsko vitalna. Subtilni odtisi zunanjega sveta, najavljanje in naglaševanje dramskih vozlišč, so naloga, ki jo je oblikovanje svetlobe v uprizoritvi opravilo na globoko dojemljiv in nepozaben način.

Odločitev je bila sprejeta soglasno.

Borštnikova nagrada za jezikovno priredbo

Srečko Fišer v uprizoritvi *jerebika, štrudelj, ples pa še kaj* v koprodukciji Slovenskega mladinskega gledališča in Slovenskega narodnega gledališča Nova Gorica

Z izrednim občutkom za jezik, s prevajalsko natančnostjo in z naklonjenostjo primorskemu dialektu Srečku Fišerju uspe oblikovati živo odrsko realizacijo besedila ter uprizoritvi dodati mediteranskega duha, sočnosti in neposrednosti. Kot avtor jezikovne podobe predstave ključno pripomore k uresničitvi uprizoritvenega koncepta, obenem pa igralce postavlja pred zahtevno nalogo govorne realizacije v nedomačem narečju. Fišerjev avtorski podpis soustvarja živo in živahno uprizoritev. V vseh pogledih.

Odločitev je bila sprejeta soglasno.

Borštnikova nagrada po presoji žirije

Požigi v režiji Nine Rajić Kranjac v produkciji Slovenskega narodnega gledališča Drama Ljubljana

Predstava s širokimi in gostimi zamahi zareže tako v tematiko uprizoritvene predloge kot v samo gledališko situacijo in celovito stvarnost zdajšnjega trenutka, s tehniko panoptikuma na odru ustvarja pristno kopijo sveta. Sveta, v katerem živimo in v katerem ne moremo živeti brez misli na vse njegove katastrofe. Tako ustvarjen odsev je lažje gledati, a ga je težko preživeti. Zaradi vrhunskega dela vseh ustvarjalcev uprizoritve so *Požigi* dragocena, temeljito zamišljena in odigrana predstava, ki v vsej polnosti elementov uprizarja kaos sveta.

Odločitev je bila sprejeta z večino glasov.